

BACHELOROPPGAVE

Vanskelige foreldresamtaler

Hva er det som kjennetegner en vanskelig foreldresamtale og hvordan kan en pedagog i barnehagen best mulig forberede seg til en vanskelig foreldresamtale?

av

Kandidatnr: 118 og Marlin Fosse
Kandidatnr: 103 og Linda H. Liodden

What is it that characterizes a difficult parents call and how can an educator in kindergarten best prepare for a difficult parents call?

Barnehagelærer

BLU3 - 1006

Desember 2014

Avtale om elektronisk publisering i Høgskulen i Sogn og Fjordane sitt institusjonelle arkiv (Brage)

Jeg gir med dette Høgskulen i Sogn og Fjordane tillatelse til å publisere oppgaven (Skriv inn tittel) i Brage hvis karakteren A eller B er oppnådd.

Jeg garanterer at jeg er opphavsperson til oppgaven, sammen med eventuelle medforfattere. Opphavsrettslig beskyttet materiale er brukt med skriftlig tillatelse.

Jeg garanterer at oppgaven ikke inneholder materiale som kan stride mot gjeldende norsk rett.

Ved gruppeinnlevering må alle i gruppa samtykke i avtalen.

Fyll inn kandidatnummer og navn og sett kryss:

kandidatnummer og navn: Marlin Fosse 118, Linda H. Liodden 103.

JA NEI

kandidatnummer og navn

JA NEI

Innhold

1 Innledning	5
1.1 Problemstilling	6
1.2 Formål og bakgrunn med valg av tema	7
2 Metode	8
2.1 Kvalitativ og kvantitativ metode	8
2.2 Pilotstudiet	8
2.3 Validitet	8
2.4 Hvem vi valgte som respondenter	9
2.5 Innsamling av data	9
2.6 Analyse av empiri	10
2.7 Kritiske blikk og etiske hensyn	10
3 Teori	12
3.1 Foreldredefinisjon	12
3.2 Ressurs sterke- og svake foreldre	13
3.3 Tilknytning	13
3.4 Samtaledefinisjon	14
3.5 Hva er en vanskelig foreldresamtale?	14
3.6 Hvordan møte foreldrene og forebygge en vanskelig foreldresamtale	15
3.7 Hvordan kan man forberede seg best mulig til en vanskelig foreldresamtale for å forebygge ..	15
3.8 Veiledning av foreldre	16
3.9 Form og innhold i en vanskelig foreldresamtale	17
3.10 Krisereaksjon hos foreldrene og hvordan kan vi som pedagoger fremme en opplevelse av mening?	18
3.11 Rolleavklaring og forventninger	18
3.12 Betydningen av foreldresamarbeid	19
3.13 Er det foreldrene eller pedagogen som gjør samtalen vanskelig?	20
4 Presentasjon av empiri	22
4.1 Å ta opp et vanskelig tema med foreldrene	22
4.2 Hvordan forberede seg, og hvilke holdninger burde man ha	22
4.2 Ressurs sterke- og svake foreldre	23
4.3 Hvor viktig det er med godt foreldresamarbeid	23
4.4 Er det pedagogen eller foreldrene det står på?	24
4.5 Kan pedagogen være redd?	24
4.6 Hvordan man kan gå frem i en vanskelig foreldresamtale	24
5 Drøfting	26

5.1 Vanskelig foreldresamtale	26
5.2 Er det foreldrene eller pedagogen som gjør samtalen vanskelig?	28
5.3 Hvordan skal vi forebygge?	29
5.4 Hvilken kompetanse har en pedagog som ikke foreldrene har?	30
5.5 Hvorfor skal vi samarbeide?	30
5.6 Drøfting av metode	31
6 Konklusjon.....	33
Litteraturliste	35
Vedlegg nr. 1:.....	.....
Vedlegg nr. 2:.....	.....

1 Innledning

I denne oppgaven tar vi for oss temaet vanskelige foreldresamtaler. Vi vil først si noe kort om oppbyggingen av teksten, problemstillingen vår og til slutt om formål og bakgrunn til at vi valgte dette temaet. Så vil vi bygge videre på oppgaven med en hoveddel med teori, presentasjon av empiri, drøfting av hva vi har funnet og til slutt en avslutning.

Vi skriver om hva som kjennetegner en vanskelig foreldresamtale og hvordan vi best mulig kan forebygge en samtale. Og vi har valgt å skrive om vanskelig foreldresamtale med tanke på når pedagogen skal ha samtale med foreldre om at barnet deres har en form for vansker.

Grunnen til at vi valgte å skrive om vanskelige foreldresamtaler, er fordi det er noe vi tenker vil være relevant for alle som jobber i barnehage eller som pedagog eller leder i barnehagen. Det er et vanskelig tema, som vil være nyttig og ha mer kunnskap om.

Fordommer er en oppfatning eller en samling meninger som er lært ubevisst og blitt fiksert (Bø og Helle, 2010). Vi har begge en oppfatning eller en fordom om at foreldre reagerer ulikt i en vanskelig foreldresamtale. Og vi tror kanskje at det er forskjell i foreldrene og pedagogene sine holdninger som vi har lyst til å undersøke mer ved å bruke kvalitativ metode på flere pedagoger.

1.1 Oppbygging, samarbeid og begrepsavklaring

Vi kom fort i gang med idemyldring til hva vi skulle ha med i oppgaven og hvordan vi ville bygge den opp. Etter vår første rettleiing, ble ting mer konkretisert og vi fikk satt opp konkrete punkter. Disse punktene delte vi imellom oss, slik at vi fikk egne oppgaver om hvem som skulle skrive hva. Punktene er forandret flere ganger etter den teorien vi har funnet og etter som vi har skiftet problemstilling 3 ganger

Vi har valgt å bruke begrepet vanskelig foreldresamtale i teksten, selv om at vi mener at begrepet krevende eller den nødvendige samtalen også passer veldig bra til i dette temaet, og kanskje er en bedre måte å uttrykke seg på for å ikke stigmatisere samtalene på. Så har vi fortsatt valgt å kun bruke ordet vanskelig foreldresamtale for å beskrive. Vi har også valgt å bruke kvalitativ metode. De som er blitt intervjuet, blir kallet respondenter i teksten. Spørsmålene er knyttet opp til teorien og problemstillingen (Vedlegg 1).

I denne oppgaven/teoridelen har vi valgt å skrive vanskelige foreldresamtaler, hvordan man kan forebygge og hindre en vanskelig foreldresamtale, og hvor viktig det er med et godt samarbeid. Å ha et godt samarbeid hører sammen i det som står i Rammeplanen (2011) om at barnehagen skal i samarbeide i nær forståelse med hjemmet til barnet.

Den teorien vi har valgt å fokusere på, som vi tenker er relevant for oppgaven er om foreldredefinisjon av Sjøvik (2011) der vi ser nærmere på hva en foreldre er å hva som definerer en og hva det innebærer. Videre vil vi si noe om hva ressurssterke- og svake foreldre er av Sjøvik (2011) der vi går nærmere inn på hva det vil si å være en ressurssterk foreldre kontra en ressurs svak foreldre. Der vi ser hva de forskjellige rollene innebærer. Vi sier videre noe om tilknytning av Sjøvik (2011) der vi tar for oss hvordan foreldre skaper kontakt og får en god tilknytning til barnet som vi føler er sentralt i det å være en ressurssterk foreldre.

Siden vi skriver om hva en vanskelig foreldresamtale er, har vi valgt å kort definere hva en samtale er Bø og Helle (2010) og foreldreutvalget for barnehager, (2012) der vi definerer hva en samtale er og der vi framhever synet til foreldreutvalget for barnehager, når det kommer til foreldre samtaler i barnehagen. Vi har funnet i teorien til Andersen og Rasmussen (1996) hva en vanskelig foreldresamtale er, der vi kort ser på hva slags faktorer som kan være med på å gjøre foreldre samtalen vanskelig og hva som kjennetegner en vanskelig foreldresamtale.

Hvordan man kan forberede seg best mulig til en foreldresamtale av foreldreutvalget for barnehagen (2012) der vi ser på der vi ser på noen tips, og hvordan møte foreldrene og forebygge en vanskelig foreldresamtale av foreldreutvalget for barnehager (2012) og av Kitching og Magnussen (1994).

Videre i teksten sier vi noe om form og innhold i en vanskelig foreldresamtale av Birkeland og Carson (2013) og Thomsen (2014). Her tar vi for oss pedagogens ansvar under en vanskelig foreldresamtale og foreldrenes ansvar for hva de ønsker.

Hvordan reagerer foreldrene i forhold til krise- og sorgreaksjon og hvordan vi som pedagoger kan fremme en opplevelse av mening har vi funnet teori av Kitching og Magnusson (1994) og Grythe og H. Midtsundstad (2002). Så har vi valgt i si noe i forhold til hvordan man veileder foreldre (Drugli og Onsøien, 2010). Deretter sier vi noe om hva slags roller og forventninger man kan ha i en foreldresamtale der vi har funnet noe teori av Jacobsen (2013) og Bø (2011), og pedagogens egne holdninger og forventninger til samtalen av Kenvagnhansen (u.å.) om parallellprosesser. Til slutt i teoridelen vil vi si noe som er relevant og sentralt i alt arbeid som er i en barnehageprofesjon, og det er foreldresamarbeid av Drugli og Onsøien (2010).

Videre i oppgaven vil presentere empirien og gå videre til drøfting før vi konkluderer med en avslutning på oppgaven.

1.1 Problemstilling

Vi har valgt problemstillingen:

- Hva er det som kjennetegner en vanskelig foreldresamtale og hvordan kan en pedagog i barnehagen best mulig forberede seg til en vanskelig foreldresamtale?

En problemstilling er ifølge Ringdal (2014) en ide som blir videreutviklet, og denne ideen kan være et tema som kan være verdt å studere. Ringdal (2014) sier videre at det sies ofte at forskere må være nysgjerrige og utvikle evnen til å formulere interessante spørsmål.

Problemstillingen vår endret seg underveis i arbeidet, og det regnet vi med. Vi formulerte en problemstilling i starten, og etter hvert som vi undersøkte teori, så endret vi problemstillingen etter hva vi fant av teori.

1.2 Formål og bakgrunn med valg av tema

Det er mange som ser på foreldresamarbeid/foreldresamtaler som en av de største utfordringa i arbeidet i barnehagen. Og vi lurer på hvorfor det er slik, og hva som gjør det slik. Er det foreldrene eller er det pedagogene som skaper utfordringer?

Vanskelige foreldresamtaler er noe fagfolk gruer seg til. Spesielt hvis det er et sårt tema pedagogen må ta opp i dialog med foreldrene for å få en utredning.

2 Metode

Metode er en systematisk organisert måte å undersøke en årsakssammenheng på og/eller skaffe til veie kunnskapsdata, innsikt og forståelse på (Bø og Helle, 2010). Metode er hvordan en søker frem til en undersøkelse.

2.1 Kvalitativ og kvantitativ metode

Kvalitativ metode er en metode som blir brukt når en vil gå i dybden og avgrense undersøkningen. I følge Jacobsen (2013) blir kvalitativ metode samlet inn gjennom samtaler med mennesker, eller gjennom andre former der mennesker uttrykker seg muntlig eller skriftlig. Metoden blir ofte brukt når en vil undersøke og beskrive menneskers opplevelser og erfaringer. Kvalitativ metode blir som oftest brukt når det skal gjøres undersøkning av fåtall og for å få kvaliteten av direkte kontakt og møte respondentene. Kvalitativ metode har en fordel ved at det blir mindre misforståelser og har en bedre kvalitet av det en undersøger og får svar på. Jacobsen (2013) forklarer kvantitativ metode data som samles inn, og blir omgjort til tall i stedet for å få en persons kvalitative beskrivelse av sin livskvalitet. Kvantitativ metode blir ofte brukt når det skal samles inn store mengder data.

2.2 Pilotstudiet

En pilotstudie er en undersøkelse for å øke gyldigheten til ekstensiv hovedundersøkelse ved at vi blir sikrere på at vi stiller de rette spørsmålene (Jacobsen, 2013). Pilotstudien dreier seg om å teste ut undersøkelsen på en person for å finne frem til om vi har de rette spørsmålene og om vi får svar på det vi undersøger. I pilotstudien vår valgte vi å bruke kvalitativ metode. Vi prøvde ut pilotstudiet på en styrer i barnehage. Hun har lang erfaring som pedagog i ti år med både vanlige foreldresamtaler og vanskelige foreldresamtaler, og vi følte vi fikk gode svar på pilotstudien våres. Vi fikk svar på det vi undersøkte i problemstilling vår i pilotstudiet. Validiteten hadde blitt mindre hvis vi hadde utført pilotstudien på noen som ikke hadde hatt så mange foreldresamtaler. Etter veiledning med veilederen vår, ble spørsmålene noe endret. Og det var for å få spørsmålene til å bli mer åpne og mer rettet mot problemstillingen vår. I pilotstudien vår prøvde vi ut intervjuet uten båndopptaker. Vi erfarte at det ble mye fokus på notatskriving som gjorde at vi valgte å ha båndopptaker i senere intervju.

2.3 Validitet

Før vi startet intervjuene lagde vi et informasjons-/samtykkeskjema som ble sendt ut i forkant og som de måtte skrive under på. Informasjons-/samtykkeskjemaet ligg i vedlegg. Vi hadde begge kjennskap til de vi intervjuet som gjorde at kommunikasjonen ble bedre og tydeligere. Respondentene fikk tilsendt intervjuguiden i forkant av intervjuene slik at de kunne forberede seg, bortsett fra den første. Dette gjorde vi fordi i intervjuet med den første respondenten gav hun

tilbakemelding om at hun kunne hatt utdypet mer hvis hun var mer forbered. For å få best mulig utbytte av svarene fra respondentene, så valgte vi å sende ut intervjuguiden i forkant av de neste intervjuene vi skulle gjennomføre.

Planen var å intervju to respondenter hver ganske tidlig. Men på grunn av andre omstendigheter så fikk vi ikke intervjuet alle så tidlig. Den ene av oss fikk ikke intervjuet den ene respondenten på grunn av at det var vanskelig å finne et tidspunkt som passet for begge. Derfor valgte vi å fordele arbeidet mellom oss på en litt annen måte, der den ene fikk fire intervjuer med ansvar for analyse og skrive sammendrag av alle intervjuene, mens den andre fikk mer ansvar over teoridelen.

2.4 Hvem vi valgte som respondenter

Vi valgte, som vi har nevnt tidligere i teksten, kvalitativ metode der vi stilte åpne spørsmål til respondentene for å få konkrete svar. Jacobsen (2013) viser til at åpne spørsmål gir muligheten for at respondenten kan begrunne svarene sine.

Vi valgte å intervju fem personer som alle jobber i barnehage i Sogn og Fjordane. Og alle respondentene er kvinner. Fire av respondentene jobber som pedagoger i barnehage, der den ene respondenten av disse fire, hadde ingen erfaring med vanskelig foreldresamtale og er nyutdannet og har jobbet i ett og et halvt år. Den femte respondenten jobber som styrer i barnehage. Vi valgte å bruke disse respondentene fordi de fleste av de har lang erfaring som pedagog i barnehage. Grunnen til at vi valgte å intervju respondenten som ikke hadde noen erfaring med vanskelig foreldresamtale, var for å få kontraster av respondentene. Dette gjorde vi for å kunne sammenlikne og få ulike perspektiv på svarene vi fikk. Den femte respondenten var styrer i barnehage, men hun fortalte i forkant at hun hadde lang erfaring med vanskelige foreldresamtaler.

2.5 Innsamling av data

Vi lagde intervjuguiden vår med ferdig formulerte spørsmål. I intervjuguiden vår valgte vi å stille mange «hvordan» spørsmål, samtidig som vi hadde ett spørsmål som begynte med «hvilken» og ett med «hva legger du i». Dette gjorde vi fordi vi ville at respondentene skulle få muligheten til å utdype svarene sine og samtidig få mulighet å komme med sitt eget syn og erfaringer.

Vi valgte å bruke lydopptak fordi vi mener det er viktig å få øyekontakt og skape gode relasjoner med den undersøkte som nevnt tidligere i oppgaven. Dette gjorde vi fordi det blir vanskelig å drive med notatskriving da blikket vil senke seg, og vi får dermed ingen god øyekontakt med den undersøkte. Det kan bli dårlig sammenheng/samspill under intervjuet hvis fokuset blir rettet mot det man noterer ned enn på den undersøkte. En god samtale krever at vi ganske ofte har øyekontakt som gjør at det

blir vanskelig å notatskrive, men det er også viktig å skrive noen få notater for å huske innholdet i samtalen til senere (Jacobsen, 2013).

2.6 Analyse av empiri

I analysen av empiri transkriberte vi alle intervjuene. Dette var en tidskrevende prosess som trengte en oversiktlig organisering av datainnsamlingen. Gjennom intervjuene gjorde vi oss små notater som kunne være nyttige når vi skulle analysere og trekke ut det essensielle ved intervjuene. Etter intervjuene, transkriberte vi fra båndopptakene og skrev ned ord for ord. Etter transkriberinga leste vi nøye gjennom intervjuene for å lage et sammendrag i ett dokument for å holde orden på dokumentene.

Jacobsen (2010) sier noe om ulike tilnærminger av hvordan man kan analysere, han nevner blant annet hermeneutisk analyse, innholdsanalyse og narrativ analyse. Vi har valgt å bruke innholdsanalyse der dataen deles inn i tema eller kategorier, for så å finne sammenhenger mellom kategoriene (Jacobsen, 2010).

2.7 Kritiske blikk og etiske hensyn

Etikk handler om det man gjør ut ifra hva en ser på som rett eller galt. De etiske valgene en tar i løpet av en barnehagehverdag er avhengig av hvilke verdier, normer holdninger en har med seg. Bø og Helle (2010) forklarer etikk som noe som undersøker grunnlaget og prinsippene for den moralske vurderingen og den moralske handlingen. Når vi har valgt kvalitativ metode i vår bachelor, der vi har intervjuet, må man tenke på etiske hensyn. Dette gjelder spesielt respondentene. Det er viktig at de vi har intervjuet er klar over at alt foregår anonymt, og at de ikke skal føle seg presset til å svare på noe de kanskje ikke ville ha svart på. Jacobsen (2010) sier nytte-etikk innebærer at krenkelser mot de ulike etiske idealene må vurderes opp mot den nytten vi har av å krenke dem. Dette menes ved hvor langt vi kunne gå med spørsmålene før respondentene ville føle seg krenket.

Dette har det vært viktig og ta hensyn til under intervjuene med respondentene og når vi lagde intervjuguiden.

Samtidig har vi valgt å ikke intervju foreldre på grunn av de etiske hensynene på grunn av tema vi har valgt for bacheloroppgaven. Temaet vil være vanskelig og personlig for foreldrene, der man kan komme ut for at foreldrene føler seg krenket eller fornærmet, noe vi ønsker og unngå. Samtidig vil det være krevende og finne foreldre som har hatt erfaring med vanskelige foreldresamtaler og er villig til å snakke om det, siden barnehagen har taushetsplikt overfor foreldre og barn i barnehagen.

Etikken berører alle menneskelige samhandlinger, så det er viktig at de som jobber i barnehagen og som skal ha vanskelige foreldresamtaler eller bare foreldresamtaler generelt har kunnskaper på dette

feltet. Det er viktig at man bevisstgjør og øker sin kompetanse innenfor det yrkesetiske område. Dette dreier seg om ansvar og plikter, rettigheter og utfordringer vi har til hverandre som medmennesker (Tholin Rydjord, 2010).

Etikken vi møter i barnehagen handler om møte mellom menneskene, ansatte i barnehagen, foreldre og ikke minst barna. Man er ofte avhengig av å kunne handle raskt og intuitivt, noe som gjør det viktig å være bevisst på sitt etiske ståsted. Etikken bidrar til at vi tenker etter en ekstra gang og hjelper oss til å reflektere før, underveis og etter handling. Når vi samhandler og kommuniserer med andre mennesker, vil vi alltid kommunisere holdninger og verdier gjennom væremåte og handlinger (Tholin Rydjord, 2010).

3 Teori

I denne delen om teori, vil vi forankre temaet vi har valgt i teori. Vi vil derfor avklare hva en samtale er og hva det er som kjennetegner en vanskelig foreldresamtale. Så vil vi si noe kort om hva som ligger i begrepet ressurs sterke- og svake foreldre. Videre vil vi si noe om forberedelsene av vanskelige foreldresamtaler og hvordan vi kan møte foreldrene. Så vil vi si noe om form og innhold en vanskelig foreldresamtale kan ha og noe om tiden før samtalen tar til. Etter hvert vil vi avklare hva foreldre egentlig er, før vi går videre med hvis foreldre opplever krise, og hvilke faktorer som spiller inn som påvirker samtalen med tanke på hvilke livssituasjon foreldrene er i.

3.1 Foreldredefinisjon

Foreldre! Hva er foreldre? Killen (2012) bruker et annet ord om foreldre for å beskrive hva det er, «foreldreskap». I følge Killen (2012) er foreldreskap en prosess der foreldrene eller andre omsorgspersoner engasjerer seg i barnets/barnas behov og gir den fysiske og følelsesmessige omsorgen, næringen og beskyttelsen. Så et godt foreldreskap vil bidra til barnets utvikling følelsesmessig modenhet og sosiale kompetanse. Barn som får følelsesmessig omsorg av sine foreldre eller annen nær foreldreskap, får styrket mulighet for læring, som bidrar til både sosial, kognitiv og språklig utvikling (Sjøvik, 2011).

«Killen sier også at (2000, s. 32) et «godt nok» foreldreskap innebærer at den fysiske og følelsesmessige omsorgen står i forhold til de behovene barnet signaliserer, og ikke i forhold til de voksnes behov. «Godt nok» handler om aksept av barnet som det er.» (Sjøvik, 2011, s. 133).

Foreldre har et nært forhold til barnet som er med på å påvirke utviklingen av samspillet. Oppskriften på hvordan best mulig være en god foreldre som best mulig mestrer omsorgen ovenfor hvert enkelt barn finnes ikke. Men det betyr ikke at man ikke skal prøve så godt man kan å engasjere seg følelsesmessig i barnet slik det er, og at en har realistiske forventninger til barnets fremtid og muligheter. Foreldre som har den evnen er med på å låse opp for barnets potensial og mestring. Dette gir barnet best mulig utgangspunkt til å glede seg over fremskrittene som det gjør (Sjøvik, 2011).

Det er foreldrenes oppgave og skape det gode samspillet mellom seg selv og barnet. Som kan gjøre det nyttig å gå i dybden på hva et godt nok foreldreskap er og noen sentrale omsorgsfunksjoner (Sjøvik, 2011).

I følge Killen innebærer et godt nok foreldreskap, at barnets foreldre er i stand til å utøve de viktigste omsorgsfunksjonene på en måte som gjør at barnet føler seg sett, blir forstått og akseptert slik som det er. De sentrale omsorgsfunksjonene vil være de som gir et godt grunnlag for utvikling som står i forhold til de ressurser og muligheter som barnet har i seg selv (Sjøvik, 2011).

Så å være foreldre eller ha et foreldreskap handler om at man har evne til å være sensitiv overfor barnets behov for omsorg, læring og utvikling. Det handler om å oppfatte barnets tilknytningssignaler så nøyaktig som mulig, og det å greie å reagere så fort og hensiktsmessig som mulig på disse signalene. Man må å ha realistiske forventninger til barnets avhengighet og følelsesmessige behov. Foreldre er nødt til å prioritere på en slik måte at barnets grunnleggende behov blir tilfredsstilt, fremfor ens egne behov og lyster. Der man blir nødt til å bære egen smerte og frustrasjon, uten at det skal gå ut over barnet (Sjøvik, 2011). Videre vil vi si noe om ressursene til foreldre sin innvirkning på barnets utvikling og i samarbeid med pedagogen i samtalen.

3.2 Ressurs sterke- og svake foreldre

Resurssterke foreldre innebærer mye av det samme som vi definerer under 3.1, der vi tar for oss hva gode foreldre er. Gode foreldre er det som beskriver resurssterke foreldre.

Resurssterke foreldre vil sørge for at den fysiske og følelsesmessige omsorgen står i forhold til de behovene barnet signaliserer, og ikke i forhold til de voksenes behov. Det handler om aksept av barnet som det er (Sjøvik, 2011).

Ressurs sterke foreldre lytter og prøver å forstå det som blir sagt. Disse foreldrene vil også mest sannsynlig være med på å samarbeide med barnehagen eller andre instanser som måtte være til barnets beste. Utsagnet barnets beste vil være det som vektlegges mest hos resurssterke foreldre kontra resurs svake foreldre i samarbeid med barnehagen.

Ressurssvake foreldre vil da være mye av det motsatte av en resurssterke foreldre. Disse foreldrene vil ofte barnas beste, men er ikke i stand til å se hva det er eller hvordan de kan sørge for at det er barnas behov og ønsker som skal være førsteprioritet. For disse foreldrene kan det ofte være viktigere og legge til rette for barnet på foreldrenes behov og premisser og ikke «barnas beste».

Ressurs svake foreldre kan være mer krevende å samarbeide med og ha vanskelige foreldresamtaler med. Siden barnehagen tar utgangspunkt i barnets beste og har hovedfokus på barnets grunnleggende behov, og hva som kan gjøres for å inntreffe disse behovene og tilrettelegge forbedringer på best mulig måte. Mens foreldrene ikke ser de samme behovene og grunnlaget for tilrettelegging, siden de tar ofte utgangspunkt i sine egne behov og ønsker. Og ikke ser barnet slik som barnehagen. De har kanskje problemer med å akseptere barnet slik som det er og at de trenger hjelp eller tilrettelegging (Sjøvik, 2011). Videre vil vi si noe om tilknytning fordi den kan være en grunnleggende faktor i det å være resurssterk foreldre i denne sammenheng.

3.3 Tilknytning

For å få den gode tilknytningen, er spedbarnsalderen den perioden i livet som er viktigst. Der barnet er avhengig av å ha gode voksne rundt seg for å få dekket sine primære behov. Spebarnets utvikling

er avhengig av å ha omsorgspersoner som engasjerer seg, og som vil være i stand til å kunne gi den fysiske og følelsesmessige omsorgen, næringen og beskyttelsen. Det er mange faktorer som er med på å bestemme barnets utvikling. Men det er ingen enkeltfaktor alene som kan påvirke spebarnets relasjoner til sine foreldre eller utviklingen. Men det er viktig at det tidlig blir etablert et godt samspill mellom barnet og de primære omsorgspersonene (Sjøvik, 2011).

Det er forskjell når det gjelder behov og atferdsmønster, og de har forskjellige forutsetninger som bidragsyttere i det sosiale samspillet som utvikler seg mellom dem. Men de fleste foreldre er sterkt motivert til å skape et godt og meningsfylt samspill med barnet sitt fra fødselen av. Der de søker kontakt med barnet gjennom kroppsspråk, småbabling og øyekontakt. Sånn vil det oppstå assosiasjoner hos barnet mellom dens egent uttrykk og virkning av foreldrene. Slike assosiasjoner vil være viktig for utviklingen av forventninger til hva som kommer til å skje. Kvaliteten i dette samspillet vil også ha mye å si for barnets opplevelse av velvære og trivsel, for utviklingen av identitet og evnen til sosial og emosjonell tilknytning. Derfor vil erfaringen som foreldrene gjør i samspillet med barnet, innvirke på opplevelsen av hvordan de lykkes i sin rolle som foreldre (Sjøvik, 2011).

3.4 Samtaledefinisjon

Det finnes mange måter å gjennomføre en samtale på. En måte å gjennomføre en samtale på, er gjennom en verbal dialog. I Bø og Helle (2010) sin ordbok, beskriver de en dialog som en samtale mellom personer eller to parter. I en dialog skjer det en informasjonsutveksling, der begge har evnen til å kommunisere og resonnerer.

3.5 Hva er en vanskelig foreldresamtale?

I en vanskelig foreldresamtale må man reflektere over hvem den er vanskelig for. «*Negative tanker om samtalen og hvordan den vil utvikle seg før den finner sted, kan hemme den profesjonelles fleksibilitet, åpenhet og empati i selve samtalsituasjonen og påvirke den negativt.*» (Drugli og Onsjøen, 2010, s. 52). Det som kan beskrive en vanskelig foreldresamtale er at begge parter i samtalen kan føle seg ukomfortabel. Dette kan skje hvis det er misforståelser, negative holdninger, konflikter mellom partene, kjemien/relasjonen er ikke så gode mellom partene eller at de ikke blir enige. Det som gjør foreldresamtalen «lett» er at partene forstår hverandre og har en god relasjon som er en viktig forutsetning for godt samarbeid.

En vanskelig foreldresamtale kan forekomme hvis pedagogen skal ha samtale med foreldre om et sårt tema. Det har mye å si hvordan man går frem i samtalen som kan sette en standard for hvordan samtalen kommer til å bli. Andersen og Rasmussen (1996) forteller om at det er stor forskjell på å fortelle foreldre at barnet deres har problemer eller er et problem for de andre barna – eller å fortelle at jeg som barnehagelærer har problemer med å få barnet til å trives og fungere i avdelingen.

Det er derfor viktig å være tydelig i holdning og handling i forhold til foreldrene slik at det ikke oppstår misforståelser som kan gjøre samtalen vanskelig.

«Det er ikke alltid foreldrene opplever at barnet deres har problemer eller vansker med noe i hjemmet, og at foreldrene ikke kjenner barnet sitt slik som personalet kjenner det sammen med nitten andre barn» (Andersen og Rasmussen, 1996, s.184).

3.6 Hvordan møte foreldrene og forebygge en vanskelig foreldresamtale

Det finnes mange ulike måter å møte foreldrene på, men den beste måten å møte foreldrene slik at de føler seg trygge på at de og deres barn blir sett, hørt og respektert av de som jobber i barnehagen. Som det står i heftet til Foreldreutvalget for barnehagen (2012) at det er viktig at personalet har de rette verktøyene for å gi barnet en god hverdag i barnehagen, og at det blir formidlet til foreldrene.

«Godt kjennskap til hverandre vil gi partene mot til å være tydelige i dialogen. Tydelighet hindrer at den ene parten tar på seg definisjonsmakten over den andre og avspeiler likeverdigheten i samtalen.» (Malmo og Stemshaug, 2002, s. 84).

I tiden før foreldresamtalen kan det være lurt å etablere et godt forhold til foreldrene, for å skape gode relasjoner og samarbeid med foreldrene. Det kan være alt fra å fortelle foreldrene praksisepisoder eller situasjoner og snakke om løst og fast, og ikke kun snakke med foreldrene fra den formelle siden, men også være litt uformell.

3.7 Hvordan kan man forberede seg best mulig til en vanskelig foreldresamtale for å forebygge

En må alltid forberede seg til foreldresamtaler. Det er ikke noe særlig for foreldrene å vite at pedagogen som skal utføre foreldresamtalen ikke har notert seg noen notater om deres barn. I foreldresamtaler er det vanligvis utviklingen av barnet som er i fokus. Hvordan barnet utvikler seg, om barnet trives i barnehagen og om den sosiale utviklingen til barnet. En fagperson kan forberede seg ved å observere og bruke ulike kartleggingsverktøy om nødvendig, til dokumentasjon. Denne dokumentasjonen kan en bruke som utgangspunkt i foreldresamtalen. Kitching og Magnussen (1994) sier noe om hvordan man skal forberede seg til en samtale for å skape en trygghet blant partene. Og det er forberedelser som å tenke gjennom hva hensikten med samtalen er, hva slags innhold eller tema du vil ta opp, hvem som skal delta, hvem som skal lede samtalen og tenke gjennom praktiske forhold som tid, sted, hver enkeltes rolle, og skrivning av referat (Kitching og Magnussen, 1994).

Hentet ifra heftet Foreldreutvalget for barnehager (2012), der sier de noe om tips en kan gjøre i forkant av en foreldresamtale: Personalet kan avklare med foreldrene hvilke behov de har å snakke om, enten i forkant eller i begynnelsen av samtalen, informasjon om barnet skal formidles med

varme og med eksempel fra hverdagen, og at hvis flere foreldre har barn som leker mye sammen med et annet barn i barnehagen, kan flere foreldre bli invitert sammen til en foreldresamtale.

Det er ikke alltid pedagoger er like flinke til å samarbeide med foreldrene. Men de fleste pedagoger ser verdien i det å ha et godt samarbeid. Man kan forberede seg til vanskelige foreldresamtaler ved å være seg selv bevisst på egne holdninger og verdier. «Hva vil jeg få ut av denne samtalen?». Dette kan en pedagog tenke over før en eventuell vanskelig foreldresamtale. Men man ikke vite i forkant at det blir en vanskelig foreldresamtale, men en profesjonell pedagog kunne nettopp tenkt hva man vil få utført med samtalen. Og hvis pedagogen vet i forkant at det kan bli en vanskelig foreldresamtale, eller hvis pedagogen har planer om å legge frem et sårt tema for foreldrene uten anelse om hvordan foreldrene vil reagere, kan det være lurt å tenke over sine holdninger og verdier og prøve å ta mest mulig hensyn til foreldrenes ståsted. Videre vil gå inn på veiledning av foreldre sett i en samtalsammenheng.

3.8 Veiledning av foreldre

Drugli og Onsøyen (2010) sier at hvis det er en veiledningssamtale som skal gjennomføres, er det en forutsetning at det er tydelig avtalt at den profesjonelle skal veilede foreldrene. «*En må ha mandat for å kunne veilede noen, og det bør være avklart hva målet med veiledningen skal være.*» (Drugli og Onsøyen, 2010, s. 51).

Veiledning innebærer ulike faser: forberedelse-> involvering-> utforskning-> forståelse-> samtale om handling-> metasamtale og etterarbeid. Alle disse fasene er like relevante uansett hvilken veiledningsmetode man bruker og generelt i all veiledning uavhengig av om du velger refleksjon over handling, systematisk veiledning eller gestaltveiledning som metode.

Den metoden som vil være mest ideell å ta for seg å bruke i forbindelse med foreldresamarbeid vil være gestaltveiledning som metode. Denne metoden bygger på fenomenologi, gestaltteori og eksistensialisme. Denne tenkemåten ble grunnlaget av Husserl rundt forrige århundreskiftet. Her er man opptatt av å forstå menneskets handlinger. Denne form for tenkemåte kan benyttes i flere situasjoner, som veiledning av personalet, foreldre under foreldresamtaler, og i skoler på studenter osv. Denne veiledningsmetoden bygger på et helhetlig syn på menneske, der både følelser, tanker og kroppsreaksjoner, relasjons- og systemforståelse er tema under veiledningen (Birkeland og Carsons, 2013).

Det er bare partnerrollen som er med på å skape et nært og gjensidig samarbeide mellom pedagogen og foreldrene. Det er denne relasjonen som er ideell for all samarbeide med foreldrene. Denne rollen er med på å utløse både rettigheter og forpliktelser for foreldrene og er med på å skape muligheter for reell innflytelse på målsetninger, verdier og innhold også i barnehagen (Drugli og Onsøyen, 2010).

3.9 Form og innhold i en vanskelig foreldresamtale

Formen og innholdet i en samtale kan variere. Formen og innholdet i en foreldresamtale er avhengig av hvordan enkelte pedagoger og foreldre foretrekker å gjennomføre den. Det er en selv som leder av en foreldresamtale som bærer ansvaret for å gjøre det beste for den/de andre. Dette vil si at man som pedagog og veileder tar ansvaret for måten vi møter den andre parten på, uavhengig av deres måte å møte veileder/leder på. Overfor foreldre i barnehagen er dette veldig tydelig. Som pedagogisk leder og leder for en foreldresamtale, har en plikt til å møte foreldrene på en imøtekommende måte. Uavhengig av foreldrenes måte å møte den pedagogiske lederen på (Birkeland og Carson, 2013).

Normalt sett blir foreldresamtalen gjennomført i et rom der de ikke blir forstyrret. Personene i samtalen sitter slik som de føler seg komfortable, gjerne slik at foreldrene kan sitte i en slik posisjon at de får «hvile øyekontakten», og ikke føle seg tvunget til å stirre på pedagogen hele tiden. Det kan være lurt og begynne foreldresamtaler med noe lettere tema, som er med på å lette stemningen/trykket og forventningene til det som er tema for samtalen. Det er viktig at man går inn med en holdning som viser at de er åpne og forståelsesfulle, der man og lytter. Ikke fordi pedagogen skal fungere som noen terapeut, men mer om at man skal kunne takle sine egne og den andres følelser. Som måtte dukke opp underveis under samtalen (Thomsen, 2014).

Det er viktig å plassere seg selv i foreldrenes situasjon. Ordene har betydning. Følelser, innlevelse og innforståthet settes i parentes, inntil den pedagogiske leder har forstått situasjonen. Den pedagogiske lederen må være i stand til å kunne lede samtalen på en god måte. Dette kan bli gjort ved at man bruker få holdepunkter, for å unngå at det oppstår uklarheter. Grunnen til at samtaler kan bli uklare eller vanskelige, er fordi de ofte kan være komplekse og motsetningsfylte i det som blir uttrykt. Målet vil være å skape en felles forståelse. Noen ganger kan dette være for smertefullt for foreldrene og pedagogen, der man må gå frem på en stille og rolig måte (Thomsen, 2014). «*Hvordan du spør er minst like viktig som hva du spør om når det gjelder å skape en avslappet stemning og unngå følelsen av å være i et forhør.*» (Kitching og Magnusson, 1994, s. 41).

Kitching og Magnusson (1994) sier noe om innholdet av samtalen, metode og opplegg. Før møtet, eller samtalen, må pedagogen vite hensikten med samtalen. Kitching og Magnusson (1994) bruker begrepet yrkessamtale for å avklare begrepet i en profesjonssammenheng. Det som kjennetegner en yrkessamtale fra en privat samtale er at samtalen har en klar hensikt, har en metode eller teknikk, har et resultat og har en klar fordeling av roller. Yrkessamtalen består av tre faser som er først forberedelse, gjennomføring og etterarbeid som går i en sirkel. Og de ulike fasene bygger på hverandre (Kitching og Magnusson, 1994).

3.10 Krisereaksjon hos foreldrene og hvordan kan vi som pedagoger fremme en opplevelse av mening?

«Det er mange barn som lever under vanskelige oppvekstforhold fordi foreldrene er i krise eller barn og foreldre har problemer ... I samarbeid med foreldre som er i krise, eller der barn eller foreldre har problemer, er det viktig at barnehagepersonalet både har klare mål og er bevisst sin egen rolle og kompetanse.» (Grythe og H. Midtsundstad, 2002, s. 70-71).

I en krisereaksjon hos foreldrene er det viktig med løpende og mer omfattende gjensidig kontakt mellom hjem og barnehage for å ivareta et økt omsorgsbehov hos barnet (Grythe og H. Midtsundstad, 2002). Ikke minst er det viktig at barnehagepersonalet overholder taushetsplikten, slik at foreldrene kan føle seg mer private i dialogen og samspillet med barnehagepersonalet. Kitching og Magnusson (1994) sier at det å være i en krise innebærer at vi mister evnen til å kontrollere vår livssituasjon, og at vi vet ikke hvordan vi skal gjøre ting, og vi kan ikke styre alle de følelsene som veller frem. Og dette kan føre til usikkerhet hos den som er i krise, om de vil klare å komme seg gjennom krisen.

Det finnes ulike typer kriser, der noen er mindre alvorlige og andre er mer alvorlige. Ifølge Kitching og Magnusson (1994) så utvikler vi oss som mennesker og modnes gjennom kriser. Vi skaper oss erfaringer og virkelighetsoppfatninger gjennom å oppleve kriser.

I en krise er det forskjellige faser man går gjennom. Først er det sjokkfasen, deretter reaksjonsfasen, så bearbeidingsfasen og til slutt nyorienteringsfasen (Kitching og Magnusson, 1994).

Det er viktig å skille mellom sorgprosess og krisereaksjon. De som jobber i en barnehage, eller er leder eller styrer, burde ha kunnskap og kompetanse i hvordan man skal håndtere ulike mennesker som opplever en sorgprosess eller en krisereaksjon. For å forklare forskjellen på disse begrepene, så er ifølge Kitching og Magnusson (1994) en krisereaksjon når man for eksempel brenner en fot, da går man gjennom en krisereaksjon. En sorgprosess er en krise som er forårsaket av en eller annen form for tap og vi opplever sorg hvis vi mister noen eller noen som stod oss nær (Kitching og Magnusson, 1994).

I barnehagesammenheng kan de som jobber i en barnehage møte på ulike mennesker som er i sorg eller opplever krise. Videre kan foreldre oppleve sorg eller krise hvis de har en samtale med en pedagog der det blir tatt opp et sårt tema. Videre i teksten vil vi si noe om rollene og forventningene i en foreldresamtale.

3.11 Rolleavklaring og forventninger

Når en pedagog skal gå inn i en samtale, eller en yrkessamtale i barnehageprofesjonen, er det viktig at det blir avklaring i rollene av samtalen, der pedagogen må først og fremst vite hensikten eller

målet med samtalen. *«I arbeidet med å avklare roller er det viktig at pedagogen finner en god balanse mellom å vise åpenhet og interesse for foreldrenes syn og å markere eget ståsted.»* (Bø, 2011, s.158). Samtidig er det viktig at begge rollene i samtalen er klar over de forventninger som er til stede under dialogen. *«... samtalene er forberedt og preget av en likeverdig, anerkjennende relasjon mellom foreldrene i sin private rolle og læreren i sin yrkesrolle.»* (Malmo og Stemshaug, 2002, s. 84).

«Mennesker opptrer i ulike roller, det vil si at de handler ut fra hva de antar forventes av dem. Et individ opptrer svært forskjellig i rollen som mor sammenlignet med hvordan hun er i rollen som yrkeskvinne, eller i rollen som klient sammenlignet med hvordan hun opptrer i rollen som venninne.» (Jacobsen, 2013, s.19)

Det er bare partnerrollen som er med på å skape et nært og gjensidig samarbeide mellom pedagogen og foreldrene. Det er denne relasjonen som er ideell for alt samarbeide med foreldrene. Denne rollen er med på å utløse både rettigheter og forpliktelser for foreldrene og er med på å skape muligheter for reell innflytelse på målsetninger, verdier og innhold også i barnehagen (Drugli og Onsøyen, 2010).

3.12 Betydningen av foreldresamarbeid

Foreldresamarbeidet vil alltid gi bedre kvalitet i barnehagesammenheng, når pedagogen har den nødvendige kompetanse om samarbeid, enn de som ikke har denne kompetansen. Det foreligger mye forskning basert på kunnskap om det området når det kommer til om godt foreldresamarbeid har noe å si for barnets utvikling og læring. Det er godt dokumentert at det er viktig at foreldrene er involverte i barnets hverdag i barnehagen, dette ville fremmer barnets faglige og sosiale utvikling (Drugli og Onsøyen, 2010).

Et godt samarbeid mellom pedagog og foreldre er med på å gi foreldrene bedre forståelse av hva barnehagen forventer av dem, noe som er med på å gjøre foreldrene tryggere i møte med pedagog og barnehagens system. Det er og med på å gi foreldrene bedre innsikt i barnehagen som system og hva som blir gjort (Drugli og Onsøyen, 2010).

Foreldresamarbeidet er veldig viktig i de situasjonene der barnet vokser opp med ulike risikobelastninger. Det er av ulike faktorer større risiko for at foreldresamarbeidet fungerer dårlig for enkelte foreldregrupper enn andre. Noe som fører til at man må ha ulike strategier for de forskjellige foreldregruppene. Eksempler på faktorer som kan spille inn er: lavt utdanningsnivå, av sosioøkonomisk status, hyppige flytninger, etnisk bakgrunn og enslig forsørgerstatus, eller foreldrene kan ha psykiske sykdommer. Dette kan være med på å påvirke negativt siden foreldre har lite energi til å møte opp på foreldremøter, foreldresamtaler eller andre aktiviteter i barnehagen.

Det kan være en tendens at foreldrene trekker seg unna samarbeidet med pedagogen, for å distansere seg mot det negative fokuset på barnet. De kan fort føle at de selv sliter med barnet, så

det vil bli en belastning å kjenne på at ikke barnehagen heller greier å håndtere barnet, eller at barnet ikke har den ønskete atferden, utvikling eller er innenfor den ønskede «normaliteten» (Drugli og Onsøyen, 2010).

Negativt foreldresamarbeid har flere sentrale risikofaktorer som er med på å opprettholde barnets negative atferd i mange situasjoner. Så det å sikre seg et godt foreldresamarbeid er i seg selv med på å redusere barnets atferdsvansker i mange situasjoner. Foreldre som fungerer, er med på å fremme barnets motivasjon og tilpasse seg barnehagens rammer og forventninger (Drugli og Onsøyen, 2010). Men når foreldrene har mulighet til å få kunnskap om dette, vil de også involvere seg mer (Drugli og Onsøyen, 2010). Så det er viktig at pedagogen gir foreldre den informasjonen som trengs, slik at man kan fremme barnets behov og foreldresamarbeidet. For at pedagogen skal gi foreldrene denne kunnskapen, er det viktig at pedagogen har opparbeidet et godt foreldresamarbeid fra første dag barnet og foreldrene kommer til barnehagen.

3.13 Er det foreldrene eller pedagogen som gjør samtalen vanskelig?

Kitching og Magnusson (1994) sier at kritiske og krevende foreldre kan sette pedagogen sin samarbeidsevne på en hard prøve. Det er lett for at det kan bli misforståelser og uenighet som kan føre til at partene går inn en konflikt. Hvis foreldrene er kritiske og krevende ovenfor pedagogen, og pedagogen føler seg litt utilpass, kan pedagogen føle seg truet eller anklaget og vil fort kunne gå i forsvar. Derfor spiller både holdninger, kroppsspråk og atferd mye inn på hvordan samtalen vil bli.

Parallellprosesser er et fenomen i forbindelse med supervisjon, som først ble påbegynt innenfor psykoanalytisk supervisjon (Kenvagnhansen, u.å.). En supervisjon er en type veiledning der veilederen er høyere utdannet enn veisøker. Det handler om alle de ubevisste prosessene vi gjør oss, som gjenspeiles i handlingene våre. Parallellprosesser er alltid tilstede i supervisjon, og de representerer noen grunnleggende forhold i menneskelige relasjoner. Parallellprosesser kan forstås som en ubevisst empatisk respons hos pedagogen som videreføres i dette forholdet mellom pedagog og foreldre. Projektiv identifikasjon vil kunne skape sånne parallellprosesser, hvor klienten ubevisst forsvarer seg mot en uutholdelig følelse eller tilstand ved å "skape" en tilsvarende tilstand hos pedagogen hvis den forblir u-erkjent, kan gjentakets i supervisjonen.

Oppmerksomhet på parallellprosesser er et viktig aspekt i supervisjon, fordi det gir innsikt i sentrale emosjonelle forhold hos foreldrene, som er uerkjendte av pedagogen (Kenvagnhansen, u.å.).

Men selv om pedagogen tilrettelegger og er bevisst, vil noen foreldre fungere dårlig i samtalen. I denne sammenhengen er det viktig, som vi har nevnt tidligere, at pedagogen kjenner seg selv og sine emosjonelle reaksjoner godt. Jo bedre man er bevisst på seg selv og reaksjonene sine i ulike situasjoner, jo lettere vil det være å møte foreldrenes atferd på en hensiktsmessig måte. Det er ikke

alltid lett å være foreldre å få foreholde seg til foreldresamtalene, det er ikke alle som vet hvordan man skal oppføre seg. Det er kanskje en ny situasjon som man ikke har vært i før eller man ikke er vant til å bli behandlet som likeverdig og med forståelse.

En av de største fallgruvene en pedagog og foreldre kan havne i når de skal snakke om barnet, er at de har lett for å sette seg inn i voksenrollen enn det å være barn. Noe som kan være med på at pedagogen og foreldrene i stor grad mister barnets perspektiv og behov av syne.

Den andre fallgruven er at pedagogen eller foreldrene tar partiet til barnet og definerer hverandre som en motpart og går i forsvar for barnet. I denne situasjonen er det lett å få forståelse av at det er en selv som kjenner barnet best og i vertfall bedre enn den andre parten gjør. Dette er med på å skape mindre effektive rammer for samarbeidet, men disse situasjonene forekommer som oftest når det er snakk om alvorlig omsorgssvikt og store forskjeller mellom barnets og foreldrenes interesser og behov.

En tredje fallgruve kan være vis pedagogen og foreldrene er alt for enige i hva slags problem barnet har. Dette kan være med på å føre til at partene ikke lenger greier og se barnet for den det er og deretter forsterker de sammen et negativt bilde av barnet. Dette kan let skje vis det er snak om at barnet har alvorlige atferdsvansker, der begge parter syns det er vanskelig å håndtere barnet.

En fjerde fallgruve kan være at pedagogen inntar en motsatt posisjon av det foreldrene har, når det kommer til grad av bekymring til barnet. Hvis pedagogen føler at foreldrene presenterer et ukjent bilde av barnet eller har en overdrevent bekymring for barnet, da kan pedagogen lett bagatellisere foreldrenes bekymringer og si at det ikke er noe å bekymre seg for. Uten at pedagogen har sett nærmere på det foreldrene legger fram. Så det er viktig at pedagogen er så bevisst på hvilke situasjoner og prosesser som kan oppstå under slike samtaler med foreldre. Slik at de kan unngå slike fallgruver, som oftest skjer ubevisst.

I mange tilfeller gruer en pedagog seg til en foreldresamtale, og det kan påvirke kvaliteten av innholdet i samtalen. *«I noen tilfeller er det fordi de er redde for konflikt med foreldrene og tenker at en eventuell konflikt kanskje kan hemme det videre arbeidet med barnet.»* (Drugli, 2010, s.53).

Pedagogen vet at hvis det oppstår konflikt med foreldrene, kan det føre til konsekvenser som går utover barnets beste. Derfor kan pedagogen av den grunn, unngå å ta opp vanskelige tema med foreldrene for å unngå konflikt. I tilfelle det oppstår konflikt i foreldresamtalen, kan pedagogen gjøre det vanskelig ved selv å gå i forsvar. Så i en vanskelig foreldresamtale kan både pedagogen og foreldrene gjøre samtalen vanskelig.

4 Presentasjon av empiri

Empiri er det vi har samlet inn av datainnsamlinger til vår problemstilling. Jacobsen (2013) beskriver empiri som data om virkeligheten, en virkelighet som både består av objektive ting (biologiske og materielle) og subjektive oppfatninger (meninger, holdninger, verdier). I presentasjonen av empirien er det resultatet fra respondentene sine erfaringer og tanker som blir beskrevet.

4.1 Å ta opp et vanskelig tema med foreldrene

Flertallet av respondentene gav mange like tanker om temaet vanskelige foreldresamtaler. Den ene av respondentene sa: *«Eg meina at ein vanskeleg foreldresamtale kan enten vera når du skal ta opp noko som er vanskeleg, eller til dømes viss det gjeld funksjonsvanskar, språkvanskar eller åtferdsvanskar»*. Dette svaret gikk i hovedtrekk igjen hos alle respondentene som svarte på spørsmålet om hva deres definisjon på vanskelig foreldresamtale var. Respondenten som ikke hadde noe erfaring med verken en helt vanlig foreldresamtale og vanskelig foreldresamtale, uttrykket seg mye likt som de med lang erfaring.

4.2 Hvordan forberede seg, og hvilke holdninger burde man ha

Hovedtrekkene som gikk igjen om hvordan man burde forberede seg til vanskelige foreldresamtaler var å være godt forbered ved å samle nok informasjon, kartlegging, snakke med de andre på avdelingen om de har sett det samme, snakke med PPT anonymt for å være sikker på at det man legger frem for foreldrene stemmer. Den ene respondenten sa: *«Eg meiner at du må vera godt førebudd fagleg, ha gjort observasjonar av barnet i forkant, ha samla inn nok informasjon om det du skal ta opp, at du viser foreldra at du kjenner barnet deira godt og vera ganske sikker på at det du samlar inn stemmer»*. Noen andre respondenter sa noe om holdninger ovenfor foreldrene, at man ikke skal sitte med en holdning som viser at man sitter med fasitsvaret og vet best, men at man skal ha en holdning som viser forståelse og undring sammen med foreldrene, og være medmenneskelig.

Respondentene hadde noe like svar i hvilke rolle man burde ha i en vanskelig foreldresamtale. Og det var at man burde være både profesjonell og formell, samtidig som man er noe uformell. Dette var fordi at respondenten vi intervjuer arbeider i et lite samfunn som gjør at de kjenner de fleste av foreldrene fra før, som vil påvirke hvordan samtalen vil bli.

Det ble også sagt av de fleste respondentene at alle mennesker har ulike holdninger, personlighetstrekk og virkelighetsoppfatninger som vil påvirke møtet med andre mennesker. Og at det blir da vanskelig å være bare profesjonell med tanke på i en foreldresamtale. Det er naturlig å ha og vise følelser som menneske, som kan bli utfordrende i en vanskelig foreldresamtale, der det er lett for at følelsene kommer tydelig frem. Det ble sagt av pedagogene at man skal ha en holdning der

man viser følelser til foreldre til en viss grad, som handler emosjonell kompetanse. Pedagogen burde ha en holdning som viser at man er i stand til å være etisk og vise hensyn.

4.2 Ressurs sterke- og svake foreldre

Begrepet om ressurs sterke- og svake foreldre er vanskelig å definere, og det er vanskelig å skille de to begrepene fordi ulike mennesker assosierer ulikt til de. Hovedtrekkene hos alle respondentene var at ressurs sterke foreldre er foreldre med god økonomi, fast jobb, høy utdanning og mye kompetanse innen det sosiale. Hovedtrekkene når det gjaldt ressurs svake foreldre, var foreldre med dårlig økonomi, ingen fast jobb, så kun sine egne behov og ikke barnet sitt behov og hadde ikke egenskaper til å ta vare på sitt eget barn. Det var dette respondentene måtte sette ord på om beskriving av disse begrepene. Men det kom alltid frem til slutt at selv om man har god økonomi, fast jobb og har et «perfekt ytre», trenger ikke det å bety at man er ressurs sterk. Også blir det motsatt med ressurs svake foreldre at selv om man har dårlig økonomi og ikke fast jobb, så kan man likevel være ressurs sterk.

Flere av respondentene pekte på at de ikke likte disse begrepene. Den ene respondenten sa: *«Eg likar ikkje dei orda, men eg meiner alle foreldre kan gjere feil og har noko godt i seg og alle kan bli like med god nok støtte og hjelp.»* Og en annen respondent sa: *«Alle foreldre har jo uansett noko dei er betre på både fagleg og praktisk.»*

Samtidig hadde den ene respondenten en konklusjon på at ressurs svake foreldre er «vanlige» menneske som er vant med å mislykkes og de blir da mer aksepterende ovenfor andre. Også blir det motsatt med ressurs sterke foreldre som kanskje har en «perfekt utside», og blir da mindre aksepterende hvis det er noen som «pirker» i deres barn eller den «perfekte utsiden».

4.3 Hvor viktig det er med godt foreldresamarbeid

Flertallet av respondentene pekte på hvor viktig det er med et godt samarbeid med foreldrene.

Hovedtrekkene er å bygge opp et forhold med foreldrene som handler om gjensidig tillit og respekt, der målet er at foreldrene skal føle seg trygge i relasjonen med personalet i barnehagen. Og dette burde gå begge veier, der personalet skal føle seg trygge nok til å ta opp vanskelige temaer. Den ene respondenten sa: *«Foreldrekontakt er viktig uansett. ... Eg trur det er mykje lettare å ha en vanskeleg foreldresamtale når det er god kontakt og kjemi.»* Dette er noe flere av respondentene sier i løpet av intervjuene. At det er enklere å ha en foreldresamtale med de foreldrene du er i god kontakt med, og de gruer seg heller hvis de skal ha en samtale med foreldre som de ikke har så god kontakt med, eller hvis foreldrene sier nesten ingenting.

4.4 Er det pedagogen eller foreldrene det står på?

Flere av respondentene sa noe om at det ikke alltid er foreldrene som gjør samtalen vanskelig. Det kan også være pedagogen som gjør samtalen vanskelig. Den ene respondenten sa: *«Det er ikke alltid foreldrene som er vanskelege, men pedagogen kan også vera vanskeleg ved sine haldningar til foreldrene.»* Det som gikk i hovedtrekk var at pedagogen kunne selv være vanskelig med hvordan hun taklet reaksjonen hos foreldrene, og at pedagogen viste seg som en «bedreviter». Og at pedagogen kunne ha en negativ atferd som gikk ut på å «pirke» i feilene hos barnet deres.

En av respondentene fortalte om en vanskelig foreldresamtale: *«Eg har opplevd å hatt ein foreldresamtale der foreldra sat å krangla under samtalen».* Dette gjorde det ukomfortabelt for pedagogen, og det ble vanskelig å håndtere foreldrene uten å fornærme dem. Så det som kom frem i datainnsamlingen, var at både foreldrene og pedagogene kan gjøre samtalen vanskelig.

4.5 Kan pedagogen være redd?

Noen av respondentene var innom på den tanken at de kan være redd for å ha en samtale med foreldre. Hovedtrekkene som var årsak til det, var at pedagogen kunne være redd for reaksjonen hos foreldrene og redd for seg selv. Den ene respondenten sa: *«Når ein ikkje kjenner foreldrene så godt, og pedagogen skal ta opp eit sårt tema, kan pedagogen føle seg redd for korleis foreldrene vil takle samtalen.»* Det ble sagt i de fleste intervjuene at til bedre man kjenner foreldrene og har en god tone og kjemi med de, til enklere er det å ta opp et sårt tema som gjelder barnet deres. Noen av respondentene sa også i hovedtrekk at det ikke var like lett å få kontakt med alle foreldrene. Noen foreldre var ofte stressa og hadde ofte liten tid til «småprat» ved levering og henting.

4.6 Hvordan man kan gå frem i en vanskelig foreldresamtale

Flertallet av respondentene sier først og fremst at en vanskelig foreldresamtale bør gjennomføres med pedagogen og de foreldrene det gjelder, med andre ord, minst mulig personer som er med i samtalen. Og grunnen til det var at foreldre ikke skulle føle seg så «liten» hvis det for eksempel hadde vært to til tre pedagoger og bare en foreldre som møtte opp. Hovedtrekkene som gikk gjennom alle respondentene var at man må vise omsorg og empati, lytte, spørre varsomt, undre seg sammen med foreldrene, være medmenneskelig og at vi er sikre på at det er nødvendig å legge frem det vi har sett i barnesammenheng til foreldrene. Man skal være rolig og forståelsesfull, og at det er viktig å begynne å si mye positivt om barnet, så kan du kanskje si det som er vanskelig, også mye positivt til slutt. Den ene respondenten sa noe som kan være ganske viktig å si til foreldre som kanskje opplever en krisereaksjon eller en sorgprosess, og det var: *«Vi skal vise omsorg og sei at det ikkje er noko gale med barnet deira, barnet deira er lika god som alle andre barn, og at det ikke er foreldrene sin feil».* Dette lå i sammenheng med at hvis et barn har vansker med språkutvikling.

Noen av respondentene sier noe om hva som skjer hvis foreldrene ikke tar imot hjelp eller er sterkt uenige i det som pedagogen sier. Det er et skjema som foreldrene må skrive under på, at de ikke vil ha hjelp eller mener at det ikke er noe «galt» med barnet deres. Dette skjemaet ble laget fordi foreldrene ikke kan komme i senere tid når barnet eventuelt hadde begynt på skolen og klandre barnehagen for at de ikke hadde hjulpet barnet deres.

5 Drøfting

Vi vil drøfte hva vi har lært og koble det sammen med teorien vi har funnet. Dette gjør vi for å se en sammenheng av teorien vi har funnet og sammenhengen av datainnsamlingen vi har gjort. Denne delen av oppgaven vil vi vise hva vi har lært gjennom arbeidet med problemstillingen og knytte det til teorien vi har brukt. Først vil vi drøfte hva en vanskelig foreldresamtale er, ut ifra det respondentene har sagt og i sammenheng med teorien. Deretter vil vi drøfte om det er pedagogen eller foreldrene som gjør samtalen vanskelig og se på hva som forårsaker dette. Så vil vi drøfte videre på hvilken kompetanse pedagogen har som ikke foreldrene har, og hvorfor vi bør samarbeide. Til slutt vil vi si noe om drøfting av metode, om det er noen feilkilde til stede og om det har påvirket resultatet våres.

5.1 Vanskelig foreldresamtale

Det virker som de fleste pedagoger assosierer mye av det samme innenfor det å ha en vanskelig foreldresamtale. Grunnleggende mener alle respondentene at en vanskelig foreldresamtale er når en skal ha samtale om et vanskelig tema med foreldrene til et barn på avdelingen. Og noen respondenter pekte på en vanskelig foreldresamtale som også kunne handle om at foreldrene er veldig beskjedne, der det blir mest enveis kommunikasjon fra pedagogens side eller når de åpner seg for mye. Dette er noe vi ser mye i sammenheng med teorien til Drugli (2010) om at pedagogen ofte kan grue seg for å ta opp noe vanskelig med foreldrene, fordi de er redde for reaksjonen hos foreldrene. Men det var og en respondent som poengterte at hun hadde opplevd å ta opp et vanskelig tema. Der responsen og samarbeide med foreldrene førte til en god samtale, rundt det vanskelige temaet. Som samsvarer med teorien vi har brukt i oppgaven.

En vanskelig foreldresamtale viste seg i vår undersøkelse å være når foreldrene reagerer negativt eller forstår ikke det pedagogen sier. At foreldrene reagerer negativt kan man se på som om at de «forsvarer» barnet sitt og kan oppfattes som en eller annen form for krisereaksjon hos foreldrene. Teorien til Kitching og Magnusson (1994) sier noe om krisereaksjon, om hvordan man kan reagere på noe som er vanskelig. Videre sier teorien til Kitching og Magnusson (1994) at det er ulike faser i det å oppleve kriser, som først er sjokkfasen, deretter reaksjonsfasen, så bearbeidingsfasen og til slutt nyorienteringsfasen.

At foreldrene ikke forstår det pedagogen sier kan stå på begge parter i samtalen. Enten er det foreldre som ikke vil forstå, eller så er det pedagogen som ikke forklarer seg godt nok eller forstår foreldrene godt nok. Eller dersom pedagogen ikke er nok bevisst på sine egne følelser og handlinger, der man har fått reflektert rundt dette. Der man kan falle ned i såkalte fallgruver, som vi har tatt for oss under punktet 3.13 i teoridelen.

En annen ting som kan ha betydning er selve ordet vanskelig foreldresamtale. Allerede ved å definere samtalen for en vanskelig samtale, kan gi pedagogen feil utgangspunkt. Som at man fort legger ordet vanskelig til det meste man vil gå gjennom. Satt litt på spissen så kan man fort gå i en negativ rundgang der man tenker: dette blir en vanskelig samtale, det er et vanskelig tema, det kan bli vanskelig å forholde seg til foreldrenes reaksjon, det blir vanskelig å holde «maska» og kontrollere følelsene, det er vanskelig å vite nøyaktig hva man skal si og hvordan man skal ordlegge seg, osv. Men hvis man heller begynner å tenke på å bruke uttrykk som den nødvendige samtalen, der man fort legger et litt mer positivt syn på foreldresamtalen som at man tenker mer i retning av at det er nødvendig å ta opp dette tema, det er nødvendig at man er bevist over egent kroppsspråk og reaksjonsmønster, det er nødvendig at man takler foreldrenes reaksjoner og har forståelse, det er nødvendig å ha barnet som fokus og det er nødvendig at man kommer frem til et felles mål. Dette vil være et lite tiltak for å forbedre kvaliteten på foreldresamtalen, siden det er mange andre faktorer som spiller inn. Men det kunne være et steg i riktig retning.

Det er ikke nødvendig at om man presenterer en krevende situasjon/forhold eller bekymring for barnet, at det betyr at det skal være en vanskelig samtale. Man kan ha noe av de beste foreldresamarbeidet og utføre gode samtaler med foreldre, selv om temaet for arbeidet eller samtalen stempler som «vanskelig». Så temaet trenger ikke ha noe sammenheng med om det blir en vanskelig eller god samtale. Dette var det lite fokus på blant respondentene, men det har en større betydning i teorien for hvordan foreldresamtalene blir utført.

En av respondentene var inne på temaet om at foreldre kan føle en sorgprosess. Dette ser vi i sammenheng med teorien til Kitching og Magnussen (1994) som sier noe hva en sorgprosess er. En sorgprosess er når et menneske opplever en eller annen form for tap (Kitching og Magnusson, 1994). Dette vart utdypet av en respondent som sa at hun selv har opplevd en slik prosess, der foreldrene følte et tap. Foreldrene som opplever en slikt tap kan være fordi de føler de har mislykkes med barnet sitt, og det kan bli sett på som en eller annen form for tap for de. Derfor er det en viktig jobb som pedagog å være tydelig i det man formidler til foreldrene med tanke på hva slags holdning og atferd man har ovenfor foreldrene. Pedagogen må være tydelig i sin hensikt at det ikke nødvendigvis er foreldrene sin feil, og det blir utgreiet for at det skal være til barnets beste. Dette samsvarer med teorien til Malmo og Stemshaug (2002) som sier at man alltid skal ivareta barnets behov. Dette står også tydelig i barnehagelover og rammeplan (2011) om at man alltid skal handle etter hva som er best for barnet.

Men hva er det som egentlig kjennetegner en vanskelig foreldresamtale? Noen av respondentene var inne på det grunnleggende som kjennetegner en vanskelig samtale som i at det oppstår konflikt

og uenigheter eller der det er lite respons og tilbakemelding på det pedagogen sier, eller at de ikke forstår hverandre. Drugli (2010) sin teori sier noe om negativ holdning til samtalen som kan samsvare med det respondentene sier. En negativ holdning kan allerede oppstå før samtalen finner sted, som teorien sier, men den negative holdningen kan allerede oppstå i selve møtet mellom partene som kan gjøre at samtalen utvikler seg til en negativ samtale som inneholder uenighet, konflikter og misforståelser.

Når det gjelder teorien om parallellprosesser kan vi se en sammenheng i det respondentene sier, at vi alle har med oss ulike erfaringer og virkelighetsoppfatninger i møte med hverandre. Vi ser en sammenheng i dette ved at for eksempel hvis pedagogen (i en vanskelig foreldresamtale) har kompetanse, kunnskap og kontroll over sine følelser, at det vil hjelpe foreldrenes negative reaksjon. Det kan skje en parallellprosess viss for eksempel pedagogen klarer å vise følelsene sine som er bevisste og etisk rett i en vanskelig foreldresamtale (at hun har en atferd som er etisk rett), også kan følelsene gå utover dem i hennes personlige liv ubevisst.

5.2 Er det foreldrene eller pedagogen som gjør samtalen vanskelig?

Er det foreldrene eller er det pedagogen som faktisk gjør samtalen vanskelig? Dette er et interessant spørsmål, og det viste seg ifra vår undersøkelse at det faktisk kan være begge parter som er med på å gjøre samtalen vanskelig. Vi har vært en del inne på det at foreldrene kan ha en vanskelig atferd i samtalen ved å ikke være enig i det pedagogen sier, men vi har funnet ut at det like mye kan være pedagogen som også kan være vanskelig. Dette henger sammen ved det respondentene har sagt og teorien vi har funnet av Drugli (2010) om at pedagogen kan grue seg til å ta opp noe vanskelig med foreldre som kan føre til negative tanker om samtalen og hvordan den vil utvikle seg før den har funnet sted. Dette kan gjøre noe med atferden og holdningen til pedagogen som gjør at foreldrene vil reagere negativt på den. Har pedagogen derimot positive tanker om samtalen før den har funnet sted, vil det bli større utfall for at partene blir enige, bygger opp gjensidig tillit og respekt som kan føre til godt samarbeid videre.

Videre sier teorien til Malmo og Stemshaug (2002) at: «*Samhandlingen skal være likeverdig, samtidig som rollen som pedagog kan signalisere makt når det gjelder synspunkter på hva som er barnets beste.*» (s. 75). Samtidig som pedagogen har positive tanker om samtalen, er det også viktig å signalisere hvem som har den overordnet makta når det gjelder å sjå barnets beste og behov i forhold til barnegruppen og samspillet.

Kitching og Magnussen (1994) sin teori sier at det er naturlig at foreldrene forsvarer og idealiserer barna sine. At det er foreldrene som kjenner barnet sitt best. Den ene respondenten fortalte om en vanskelig foreldresamtale som hun opplevde vanskelig, som gikk ut på at foreldrene hun var i

samtale med, begynte å krangle seg imellom. Dette kan også defineres som en vanskelig foreldresamtale, der det er foreldrene som gjør samtalen vanskelig. Hva gjør pedagogen da? Hva skal pedagogen si uten å ta noen side eller at foreldrene ikke blir fornærmet?

Så av og til kan være pedagogen som gjør samtalen vanskeligere ved at man føler seg anklaget og truet. Hvis pedagogen føler seg truet eller anklaget kan foreldrene få deg til å vise sine dårligste sider som at pedagogen angriper tilbake, tilbaketrukkenhet, overdrevent hyggelig, ønsker at foreldrene var annerledes og låser seg fast i sin oppfatning (Kitching og Magnusson, 1994).

5.3 Hvordan skal vi forebygge?

De fleste undersøkte pekte på mange like faktorer i det å forebygge en vanskelig foreldresamtale. De fleste begrepene som stadig dukket opp i svarene, var ord som grundig kartlegging, observasjoner, notatskriving, praksisfortellinger, og snakke med kollega og styrer om de har sett det samme. Dette ble sagt fordi respondentene mente det er veldig viktig at de har et standpunkt som stadfester at de faktisk har oppdaget avvik, og ikke sier noe som de mener personlig. Kitching og Magnusson (1994) gir noe veiledning om hvordan man forebygger, som det å stille åpne spørsmål, unngå «hvorfor» spørsmål, respektere foreldrenes kunnskaper, legge frem fakta uten å kommentere eller be om unnskyldning, være opptatt av å løse problemet og peke på at de har et felles ansvar. *«Oppdragelsen av barna skal skje i nær forståelse med foreldrene og i forhold til barnas individuelle og kulturelle forutsetninger, jf. Loven om barnehager § 1.»*

Å forebygge betyr mye av det samme som det å forberede seg til en samtale. De som jobber i en barnehage skal vite noe om det å forbygge eller forberede seg til en «vanlig» foreldresamtale eller en vanskelig foreldresamtale. Man skal vite noe om hvordan man oppfører seg i forhold til foreldrene, og man skal også vite hva slags faktorer som vil påvirke innholdet i samtalen. I denne drøftingsdelen ser vi ikke helt konkret et samsvar mellom det respondentene har sagt og den teorien vi har funnet. Undersøkelsen vår viser at det å forberede seg og forebygge er å notere mye, gjøre observasjoner og diskutere med kollegaene sine. Teorien viser til at man forbereder seg ved å tenke gjennom hvordan samtalen skal bli, hvordan strukturen burde bygges opp (Kitching og Magnusson, 1994).

De hovedtrekkene respondentene pekte på, var å planlegge god til samtalen når man visste at man skulle ta opp et vanskelig tema. Videre ville det være lurt å ikke være så stresset og ikke ha noen stressende avtale etter samtalen. Dette var for å ikke ha den holdningen ved å sitte å se på klokken hele tiden under samtalen, for å vise foreldrene at pedagogen har den tiden som trengs i en vanskelig foreldresamtale. Så en god forebyggingsfaktor er å sette av god tid til denne samtalen.

5.4 Hvilken kompetanse har en pedagog som ikke foreldrene har?

Fagpersonen som arbeider i barnehagen skal ha en kompetanse om utviklingen til barnet. Det er et krav som det står i rammeplan og stortingsmeldinger. Det er det som skiller kompetansen mellom fagpersonen og foreldrene, med mindre foreldrene selv har utdanning som barnehagelærer eller lignende om utviklingskompetanse hos barn. Fagpersoner innen barnehageområdet skal ha kompetanse til å oppdage avvik eller «unormal» atferd. *«Pedagoger må ha en allsidig, tverrfaglig kunnskap som grunnlag for handling og utvikling av et handlingsrepertoar i praksisfeltet.»* (Malmo og Stemshaug, 2002, s.97). Om skillet mellom kompetansen mellom pedagogen og foreldrene sier Malmo og Stemshaug (2002) at pedagoger har fagkompetanse, mens foreldrene har kompetanse når det er snakk om eget barn.

Sjøvik (2011) sier at ressurssterke foreldre ser barnet fremfor sine egne behov. Dette er ikke i tråd med det de undersøkte ser på som en ressurssterk foreldre. De ser på ressurssterke foreldre som de med god utdanning, fast jobb og høy inntekt, og der foreldrene ser hva slags behov barnehagen har. Der foreldrene vet hva som skal skje fra dag til dag og er orientert og tar med nødvendig klær til de forskjellige anledningene eller tilstelningene i barnehagen. Mens ressursvake foreldre er de med låg utdanning, ingen fast jobb og lav inntekt, og som ikke tar med nødvendige klær eller som ikke har fått med seg alle foreldreinformasjonen. Som kan føre til at foreldrene ikke nødvendigvis får med seg tilstelninger eller andre aktiviteter/opplegg. Dette betyr at en som er ressurssterk trenger ikke nødvendigvis å se barnet sitt, og at de som er ressursvake kan se barnet sitt, selv om det kanskje ikke hadde sett ut som det.

5.5 Hvorfor skal vi samarbeide?

Bø (2011) sier det er viktig at vi voksne er klar over hvor mye det betyr for barnets utvikling at det knyttes bånd mellom de ulike miljøene, som hjemmet, barnehagen, nabolaget, skolen, jevnaldningsgrupper, miljøer for organisering av fritidsaktiviteter, osv. Bø (2011) forteller videre at samarbeidet skal gi trygghet, stabilitet og sammenheng i barns liv. Det er viktig med godt samarbeid mellom de voksne fordi både synlig og positiv kontakt kan gi en helskaplig sammenheng for barnet.

«Barnehagepersonalet er foreldrenes medhjelpere i oppdragelsesprosessen, og det forutsettes derfor at foreldrene deltar for at samarbeidsmålene skal bli nådd.» (Grythe og H. Midtsundstad, 2002, s. 25). Det er også viktig at pedagogene åpner opp for å la foreldrene få medvirke i det som har er av betydning. Andersen og Rasmussen (1996) sier at foreldremedvirkning betyr at foreldrene aktivt medvirker i barnehagens hverdag og dermed samtidig får tid sammen med barna sine. Og at foreldrene ser barna sine i en annen sammenheng. Andersen og Rasmussen (1996) mener at foreldremedvirkning kan være et eksempel på noe som fremmer kontakten og dialogen svært bra.

Vår undersøkelse indikerer at det er mange grunner til at pedagogene og foreldre bør samarbeide. Et eksempel hentet ifra en vanskelig foreldresamtale av en respondent, var at det ente med at foreldrene reagerte så negativt at de reiste seg og gikk og tok barnet ut av barnehagen. Men i senere tid skjønnte foreldrene at de kanskje ikke skulle ha gjort det, og i stedet tatt imot den hjelpen pedagogene tilbydde. Dette er et eksempel som viser hvor viktig det er å ha et godt kjennskap og god dialog med alle foreldrene i barnehageprofesjonen. Dette henger sammen med teorien til Drugli og Onsjøen (2010) at godt samarbeid er med på å gi foreldrene bedre forståelse av hva barnehagen forventer av dem, og kan gjøre foreldrene tryggere i møte med pedagogene og barnehagens system. Ingen pedagog i barnehagen kan vite i forkant hvordan foreldresamtalen kommer til å bli, nettopp fordi både pedagogene og foreldrene er forskjellige. Ingen er like. Derfor er det viktig, som vi har nevnt tidligere, å etablere gode relasjoner mellom partene og tilpasse seg til de nødvendige forutsetningene foreldrene kan ha, som for eksempel hvis det er snakk om foreldrenes behov.

Ifølge Kitching og Magnusson (1994) så kan foreldrenes nære og følelsesmessige forhold til barnet sitt og pedagogens mer nøytrale og profesjonelle syn møtes og utvikles.

Det kan være fort gjort at pedagogene legger skyld på foreldrene for at samarbeidet ikke fungerer slik det burde. Pedagogen kan for eksempel mene at foreldrene er for lite engasjerte og passive eller alt for krevende. Denne type holdninger vil i seg selv være med på å svekke samarbeidet. Der pedagogene kanskje unnskylder foreldrene, ignorerer foreldrene eller klandrer dem, kan det være med på å hemme et gjensidig og likeverdig samarbeid. Men de fleste pedagoger vil nå være opptatt av å skape et godt samarbeid med foreldrene, men det kan forekomme at pedagogene ikke alltid vil føle de har de kunnskaper som skal til for å få et ønsket resultat.

5.6 Drøfting av metode

Gjennom alle intervjuene av respondentene var det få som sa noe om hva som kjennetegner en vanskelig foreldresamtale, men gikk heller mer inn på hva de føler er en vanskelig foreldresamtale. Det kan virke som respondentene misforsto spørsmålet som handlet om en definisjon på en vanskelig foreldresamtale, og at de tenkte mer på hva som gjør samtalen vanskelig, i stedet for hva som skjer når det er en vanskelig foreldresamtale. Bortsett fra to av respondentene når vi spurte noen underspørsmål. Da snakket respondentene mer om hva som egentlig kjennetegner en vanskelig foreldresamtale som i at de ikke er enige eller blir enige, der de ikke ser barnet på samme måte og kommer ingen vei. Dette ser vi på som en mulig feilkilde, om vi kanskje skulle ha stilt spørsmålet annerledes. Vi kunne for eksempel i stedet spurt respondentene hva er en vanskelig foreldresamtale, og hva som kjennetegner en vanskelig foreldresamtale? Da hadde vi kanskje fått noen andre mer konkrete svar.

Undersøkingen vår indikerer at dagens fagpersonell har mange teoretiske og nødvendig kunnskaper, men at de i enkelte tilfeller skulle ønske de hadde mer. Med årene som går, der man jobber som pedagogisk leder kan den teoretiske kunnskapen gli litt bort i den daglige hverdagen. Og kommunikasjonen med foreldrene kan se ut som om den blir basert på mye erfaringer og ikke så mye teoretisk tenkning, under selve samtalen. Det er lett for at man glemmer den teorien som man en gang lærte. Det vil derfor være nødvendig å være bevisst på dette og holde seg oppdatert og lese relevant teori, også når man kommer ut i arbeidslivet, dette vill også være relevant i mange andre settinger for å kunne fremme kvaliteten til barnehagen. Respondentene påpekte at støtten de får fra andre pedagoger og styrer har mye å si under situasjoner der foreldresamtalene er vanskelige, men også generelt i hverdagen og de daglige situasjonene. Dette ser vi på som en veldig viktig del i det å være pedagogisk leder, for å kunne få til et godt samarbeid og kunne øke kvaliteten.

Det var mye som respondentene fortalte under intervjuet, som samsvarte med teorien. Men det var enkelte ting som ikke samsvarte helt. Dette kan komme av at de ikke har nok tid til å diskutere fagtekster og oppdatere seg i ny teori, stortingsmeldinger eller fagtekster og annen relevant stoff, i en hektisk hverdag som pedagogen har. Pedagogen har mye ansvar og bruker fort opp den ubundne arbeidstiden på å lage planer og andre aktiviteter. Kanskje skulle det vert tilrettelagt for å ha flere pedagoger som kunne samarbeide på avdelingen og kanskje de kunne trenger flere timer ubunden arbeidstid, slik at de kan lese og fordype seg i nye artikler eller annen relevant faglig litteratur for å holde seg oppdatert, men også gi seg selv en påminnelse på det de allerede kan.

6 Konklusjon

I problemstillingen stiller vi først spørsmål om hva som kjennetegner en vanskelig foreldresamtale, og vi har kommet frem til at man kan sette opp to hovedpunkter for dette, som kjennetegnet denne samtalen. Det første hovedtrekket vi kom frem til var at en vanskelig foreldresamtale kan kjennetegnes ved at det er noe som er vanskelig å diskutere i samtalen eller et vanskelig tema. Det andre hovedtrekket vi kom frem til var at en vanskelig foreldresamtale kan kjennetegnes som uenighet, konflikter eller misforståelser i samtalen mellom foreldrene og pedagogen.

I hovedtrekk og av vårt funn av det vi har funnet ut er at en vanskelig foreldresamtale kan kjennetegnes ved at pedagogen selv er redd for sine egne reaksjoner og handlingsmønstre eller redd for reaksjonen hos foreldrene, eller at foreldrene ikke er gode samarbeidspartnere og reagerer negativt.

Det andre spørsmålet i problemstillingen vår går ut på hvordan en pedagog best mulig kan forberede seg til en vanskelig foreldresamtale? Det vi har kommet frem til i dette spørsmålet er i hovedtrekk god kontakt og samarbeid med foreldrene. Teorien og respondentene sier noe om at det bli enklere å ha samtale om noe vanskelig hvis man har gode gjensidige relasjoner, der de har begynt å jobbe bevisst med å skape gode relasjoner med foreldrene fra første dagen de blir en del av barnehagen. Respondentene nevner hvor stor betydning det har å ha teoretisk kunnskap på hvordan man selv skal tre frem som fagperson i slike situasjoner. Det andre hovedtrekket vi kom frem til var om hvilke holdninger man har både før, underveis og når samtalen er over. Holdningen har mye å si når den forteller så tydelig hvilke kroppsspråk man signaliserer til andre og det er noe man må være bevisst på, siden 70 % av språket vårt kommuniseres gjennom kroppslige signaler. I tillegg har bruken av det verbale ganske mye å si, om hvordan man snakker, hvordan man ord legger seg og hvordan man formidler med den andre. Man kan se tydelig om man har en positiv holdning eller en negativ holdning i det første møtet i samtalen med foreldrene.

Begrepet den «nødvendige» samtalen vil og være en viktig ting å tenke og reflektere rundt. Hvorfor kaller vi samtalen for vanskelig, når den egentlig er nødvendig å ha med foreldrene? Hvorfor kaller vi den vanskelig bare fordi vi skal ta opp noe med foreldrene, som vi kanskje ikke snakker med alle andre foreldre om? Siden samtalen kan være «god» selv om det er et tema som man ønsker man slapp å ta opp med foreldrene. Hvorfor kaller vi det for vanskelige foreldresamtale når dette begrepet allerede før samtalen kan være med på å skape negative holdninger for pedagogen, men også like mye for foreldrene før samtalen har funnet sted. Dette kunne vært noe som ville vært interessant å jobbe videre med å skaffe seg bedre forståelse rundt, eller gått inn for å forandre.

Men så langt finnes det ingen direkte oppskrift på en god samtale, og ingen kan vite hvor samtalen fører, før den blir gjennomført og sett i gang. Hvordan samtalen kommer til å bli, er opp til de parter som skal innføre en samtale. Det som er avgjørende er hvilke holdninger og moral man bærer med seg av verdier. Og om man virkelig vil gå inn for å få en best mulig samtale.

Det er mye som spiller inn som vil være avgjørende på kvaliteten av samtale, holdninger og dagsform kan spille mye inn på kvaliteten. Om man har en holdning som er positiv innstilt, eller om man har en god- eller dårlig dag.

Undersøkelsen vår antyder at det som tyngder en vanskelig foreldresamtale er det å ha en samtale med foreldre som ikke er enige, ikke ønsker å samarbeide eller reagerer negativt på det pedagogen sier, eller at pedagogen ikke er bevisst nok på seg selv og sine egne reaksjoner og handlinger under samtalen, slik at det vil gå utover samarbeidet og foreldrenes reaksjoner.

Tips videre til pedagoger som skal forberede seg til foreldresamtaler, kan man se i boken til Birkeland og Carson (2013) om ulike typer veiledningsmetoder eller modeller man kan bruke.

Litteraturliste

Ordinært pensum

- Birkeland, Å., & Carson, N. (2013). *Veiledning for barnehagelærere*. Oslo: Cappelen Damm AS.
- Jacobsen, D. I. (2013). *Forståelse, beskrivelse og forklaring*. Oslo: Høyskoleforlaget.
- Ringdal, K. (2014). *Enhet og mangfold*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Sjøvik, P. (2011). *En barnehage for alle - Spesialpedagogikk i førskolelærerutdanningen*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Tholin Rydjord, K. (2010). *Yrkesetikk for førskolelærere*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Kunnskapsdepartementet. (2011). *Rammeplan for innholdet i og oppgavene til barnehagen*. Oslo: Kunnskapsdepartementet.

Selvvalgt pensum

- Bø, I. (2010). *Foreldre og fagfolk*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Foreldreutvalget for barnehager. (2012). *Heim - Barnehage*. Oslo: Foreldreutvalget for barnehager.
- Bø, I., & Helle, L. (2010). *Pedagogisk ordbok - Praktisk oppslagsverk i pedagogikk, psykologi og sosiologi*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Lindelöf – Kitchin, M., & Magnusson, I. (1994). *Foreldresamtaler - Å utvikle dialogen med foreldrene i barnehagen*. Oslo: Kommuneforlaget.
- Grythe, J., & H. Midtsundstad, J. (2002). *Foreldresamarbeid i barnehagen*. Otta: Høyskoleforlaget.
- Drugli, M.B., & Onsøien, R. (2010). *Vanskelige foreldresamtaler - gode dialoger*. Oslo: Cappelen Damm AS.
- Andersen, J., & Rasmussen, K. (1996). *Mer foreldresamarbeid*. Oslo: Pedagogisk forum.
- Malmo, B., & Stemshaug, M. (2002). *Samhandling - veien til kompetanse*. Otta: N. W. Damm & søn.
- Thomsen, F. S. (2014). *At forstå og blive forstået om kommunikasjon og samhandling i praksis*. Danmark: Varius forlag.

Litteratur funnet på internett

- Kenvaghansen. (u.å.). *Parallelprocesser*. Hentet 8. desember, 2014, fra <http://kenvaghansen.dk/wp-content/uploads/2010/05/Parallelprocesser.pdf>

Vedlegg nr. 1:

Intervju

- 1: Hvordan forbereder du deg til vanskelige foreldresamtaler?
- 2: Hvordan forbereder du deg forskjellig i forhold til situasjon og foreldre?
- 3: Hva legger du i det å være en ressurssterke/ svake foreldre?
- 4: Hva tenker du om foreldresamarbeidet/ kommunikasjon i forhold til vanskelige foreldresamtaler?
- 5: Hvordan mener du at en vanskelig foreldresamtale bør gjennomføres?
- 6: Hvordan tenker du om krise/ lisisasjonen til foreldrene som du er i vanskelige foreldresamtaler med, spiller inn på samtalen/ samarbeidete?
- 7: Hvilken rolle kan man gå inn i, i vanskelige foreldresamtaler? Du som leder og foreldrene.
- 8: Hvis du har opplevd en vanskelig foreldresamtale, vil du fortelle den?
- 9: Andre kommentarer!

Vedlegg nr. 2:

Opplysnings og samtykke skjema.

Til intervju til Bacheloroppgave.

Jeg Linda og Marlin går 3 året på barnehagelærer utdanningen. Vi jobber nå med en Bachelor oppgave som har tema vanskelige foreldresamtaler.

Problemstillingen vår er: Hvordan en leder/ pedagog i barnehagen best mulig kan forberede seg til en vanskelig foreldresamtale og er det forskjell i forberedelsene når det kommer til resurssterke/ svake foreldre?

I denne forbindelsen vil vi intervju 4 ledere/ pedagoger i barnehagen. Der vi ønsker og gjennomføre et kvalitativt intervju som tar utgangspunkt i vanskelige foreldresamtaler.

Vi ønsker å bruke lydopptak av intervjuet og transkribere samtalen etter på. Når vi har gjort det vil lydopptaket bli destruert og når vi er ferdig med bachelor oppgaven vil det nedskrevde intervjuet også bli makulert. Dette intervjuet vil være anonymt. Det blir ikke notert noe navn eller andre faktorer som kan gjenkjennes, men vi ønsker og ha med hvor mange års erfaring du har og hvilken stilling du jobber under (leder eller pedagog).

Underskrift